

Internet adresi: www.canavi.gov.tr

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER'İN

7/42220 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Soru 1- 2015 yılında açıklaması yapılan, 32 kişilik bir uçak modernize edilerek jet motorlu modeli TRJ-328, pervaneli turboprop modeli T-328 adıyla Türkiye'de yerli ve milli olarak üretilecek uçaklarımızda geline son aşama nedir?

Soru 2- 2015 yılında açıklaması yapılan, 60-70 kişilik uçağın jet motorlu modeli TRJ-628, pervaneli turboprop motorlu modeli TR-628 olarak adlandırılacak olan Türkiye'de yerli ve milli olarak üretilecek uçaklarımızda geline son aşama nedir?

Soru 3- Yerli ve milli uçaklar için bugüne kadar kullanılan yatırım bedeli ne kadardır?

Soru 4- 2021 yılı bütçesinden yerli ve milli uçaklar için ayrılan ödenek tutarı ne kadardır?

CEVAPLAR:

Cevap 1-2-3-4- Söz konusu uçak projelerini yürüten kurumlar ve şirketler arasında yer almamakla birlikte TÜBİTAK, savunma sanayi ve ileri düzey motor teknolojileri alanında destekleyici mahiyette önemli Ar-Ge projelerine imza atmakta, bu alanda yerli ve milli altyapı ile kapasitenin geliştirilmesi için çalışmaktadır.

Nitekim TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi (MAM) tarafından, Ulusal Savunma Projeleri kapsamında 2014 yılında; o zamanki adı ile Kalkınma Bakanlığından alınan proje desteği ile MAM Malzeme Enstitüsü'nde "*Yüksek Sıcaklık Malzemeleri Araştırma, Geliştirme ve Onarım Mükemmeliyet Merkezi*" kurulmaya başlanmıştır. Bu merkez, sivil ve askeri hava araçlarının motorları için türbin kanadı üretimi ile yine havacılık motorlarında kullanılan süper alaşım hammaddelerinin üretim ve geliştirilmesine yönelik araştırma, geliştirme ve prototip üretimi yapabilme kabiliyetine sahip olacak şekilde kurgulanmış ve kurulmuştur.

TÜBİTAK MAM, kurulan bu altyapı neticesinde, öncelikle Savunma Sanayii Başkanlığı'nın (SSB) desteklediği ve TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş.'nin (TEI) yürütücülüğünü yaptığı "Kristal" projesini alarak tek kristal süper alaşım döküm teknolojisini kazanmıştır. 2015'de ise Ar-Ge çalışmaları sonucunda ilk örnek prototipini yapmıştır. Ar-Ge çalışmaları hâlihazırda yürütülmekte iken, TEI'nin geliştirdiği Gökbeş Helikopterin Turboshaft motorunun en kritik parçası olan soğutma kanallı birinci ve ikinci kademe türbin kanatlarının üretimi için TEI ile bir proje imzalanmıştır. 2018'den beri TEI için bu kanatların prototip üretimleri yapılmaktadır. Diğer yandan, kurulan altyapı ile yine havacılık motorlarında (*turbojet, turbofan, turboshaft*) kullanılan süper alaşım ve paslanmaz çeliklerin hammaddesinin üretimi için SSB'nin desteklediği "Dinç" ve "Cevher" projeleri yürütülmeye başlanmış ve havacılık kalite standartlarında ilk prototip üretimleri gerçekleştirilmiştir. Konuya ilişkin Ar-Ge çalışmaları devam etmektedir.

Oluşturulan altyapı vasıtasıyla; sivil ve askeri havacılık motorlarının süper alaşım malzeme ihtiyacının karşılanması, bilgi birikimi ve altyapının tamamlanması ve teknolojinin özel sektöre aktarılması hedeflenmekte olup, tüm bu faaliyetler eş zamanlı olarak yürütülmektedir.

Bunun yanı sıra, TÜBİTAK Ulusal Metroloji Enstitüsü (UME) tarafından; subsonik ve yüksek transonik hızlara kadar geniş bir aralıkta yüksek doğruluk sağlayan “*Pitot Tüp Hız ve Yükseklik Ölçüm Sistemi*” de ülkemizde yerli kaynaklarla üretilebilmektedir.

Ayrıca, “Havacılık” alanında TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından 2002-2021 döneminde, 80 bilim insanımıza 2021 sabit fiyatlarıyla 14,8 Milyon TL tutarında destek sağlanmıştır.